

Rijswijk

Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel

Rijswijk

Team Veiligheid, Inspectie en Handhaving

Corsanummer: 20.087973

Versie: Definitief

Auteur: A. Kuijpers

Datum: 26-1-2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Aanleiding	4
1. Begripsbepaling: Wat is Mensenhandel?	5
2. De Aanpak nader belicht	6
3. Vervolg	10

Voorwoord

In dit document wordt stilgestaan bij de aanleiding voor de noodzaak van een bestuurlijke aanpak mensenhandel. Naast inzicht in wat er onder mensenhandel wordt verstaan, wordt aandacht geschonken aan wat er specifiek van de gemeente Rijswijk wordt verlangd en hoe dit verder kan en zal worden vormgegeven.

De bevindingen en aanbevelingen van de ‘Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen’ met betrekking tot de noodzaak van een effectieve en integrale aanpak zijn meegenomen in deze aanpak.¹ Tevens is bekeken in hoeverre het onlangs door de gemeente Den Haag gepubliceerde Actieplan Mensenhandel (medio juli 2020) toepasbaar is op de situatie en de ontwikkelingen binnen de gemeente Rijswijk als het gaat om preventie, bestrijding en bescherming.²

¹ Nationaal Rapporteur, brief van 28 november 2019 aan de Vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid;
https://www.nationaalrapporteur.nl/binaries/12084%20281119%20Inbreng%20AO%20Mensenhandel%205%20december_tcm23-419729.pdf

² https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/8920669/1/RIS305595_Bijlage

Aanleiding

In 2015 lanceerde de rijksoverheid het programma Samen tegen Mensenhandel. Het kabinet stelde extra middelen ter beschikking voor de aanpak en de beoogde resultaten. Onder “Samen” werd niet alleen interdepartementaal verstaan, maar vooral ook samen met partners als gemeenten, het Openbaar Ministerie (OM), de politie, de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectie SZW), de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM), de Koninklijke Marechaussee, de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), opvang- en zorginstellingen, jeugdhulpverlening, scholen, niet-gouvernementele organisaties (NGO’s), private partijen en internationale partners.³

In het Overhedenoverleg van 14 februari 2018 zijn afspraken gemaakt tussen het Rijk, de gemeenten, de provincies en de waterschappen om te starten met een Interbestuurlijk Programma en een gezamenlijke agenda.⁴ Daarin is opgenomen dat iedere gemeente in 2022 een duidelijk beleid moet hebben om de aanpak van mensenhandel te borgen. Samenwerking tussen de zorg- en veiligheidsketens op gemeentelijk, regionaal en nationaal niveau is daarbij essentieel.

Alle gemeenten zijn verantwoordelijk om zelf stappen te maken in de aanpak van mensenhandel en zijn wettelijk verplicht zorg te dragen voor de (coördinatie van) opvang van de slachtoffers van mensenhandel.⁵ Veel gemeenten zijn bezig om een bestuurlijke aanpak vóór 2022 vast te stellen en tot uitvoering te brengen.

³ Samen tegen mensenhandel. Rijksoverheid, 2018.

⁴ Programmastart Interbestuurlijk Programma (IBP). Gezamenlijke agenda en interbestuurlijk programma, 14 februari 2018.

⁵ <https://vng.nl/artikelen/mensenhandel>

1. Begripsbepaling: Wat is Mensenhandel?

In Nederland verstaat men onder mensenhandel het werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon met gebruik van dwang (in brede zin) en met het doel die persoon uit te buiten (artikel 273F, Wetboek van Strafrecht). Met de inwerkingtreding van dit artikel zijn alle vormen van uitbuiting strafbaar geworden. Van belang is verder dat Mensenhandel zowel grensoverschrijdend als binnen Nederland kan plaatsvinden. De (beoogde) uitbuiting is de kern van mensenhandel.

Mensenhandel gaat veelal gepaard met georganiseerde criminaliteit en kan plaatsvinden in verschillende vormen⁶. De meest voorkomende vormen zijn:

- verschillende vormen van seksuele uitbuiting, zoals (gedwongen) prostitutie;
- arbeidsuitbuiting, bijvoorbeeld in de agrarische sector of horeca;
- criminele uitbuiting;⁷

De begrippen 'dwang' en 'uitbuiting' worden door de hulporganisatie Fairwork nader omschreven.

Dwang

De dwang die bij mensenhandel gebruikt wordt, kan verschillende vormen aannemen. Hierbij kan gedacht worden aan (dreigen met) fysiek geweld, maar bijvoorbeeld ook aan misleiding, misbruik van een kwetsbare positie of misbruik vanuit de omstandigheden voortvloeiend overwicht.

Wanneer iemand een minderjarige werft of vervoert met het oogmerk van uitbuiting is er ook sprake van mensenhandel als dit zonder dwang gebeurt. Op grond van artikel 273F is er bij mensenhandel onder andere sprake van dwang bij:

- het dwingen door geweld of dreigen met geweld;
- het ten onrechte opleggen van (vaak torenhoge) schulden;
- het afnemen van identiteitskaarten en paspoorten;
- het misbruik maken van machtsoverwicht;
- misleiding waardoor het slachtoffer voor een veel te laag loon en onder slechte arbeidsomstandigheden aan het werk gaat.

Uitbuiting

Signalen die worden meegewogen om te beoordelen of er sprake is van uitbuiting:

- het dwingen door geweld of dreigen;
- het niet zelf regelen van de reis en de benodigde papieren;
- niet beschikken over het eigen paspoort of de eigen reisdocumenten;
- angst voor uitzetting;
- illegaal verblijf in Nederland;
- het moeten afdragen van een onredelijk groot deel van de inkomsten;
- het hebben van relatief hoge schuld die moet worden afbetaald;
- beperkte bewegingsvrijheid of leven in gevangenschap;
- het in opdracht van een derde moeten werken;
- het voorkomen van chantage, afpersing of bedreiging binnen de familie.

⁶ Nationaal Rapporteur, website, Mensenhandel <https://www.nationaalrapporteur.nl/Mensenhandel>

⁷ Gedwongen orgaantransplantatie is ook een vorm van mensenhandel. Vooral nog is de indruk dat mensenhandel met het oogmerk van orgaanverwijdering (orgaanhandel) nauwelijks voorkomt in Nederland, maar het is wel zaak hier alert op te blijven

2. De Aanpak nader belicht

Het is niet realistisch te denken dat Mensenhandel in Nederland volledig kan worden uitgebannen. Wel kan het bemoeilijkt worden door middel van beleid, een adequate aanpak en het (eerder) oppakken van signalen. Zo kunnen gemeenten barrières opwerpen die de praktijken van daders ontmoedigen en kunnen (on)bewuste faciliteerders worden aangepakt en beïnvloed. Op de website 'www.wegwijzermensenhandel.nl' biedt de Rijksoverheid professionals meer informatie over het signaleren en ondersteunen van slachtoffers.

Context

Gemeenten vormen een belangrijke samenwerkingspartner bij de aanpak van mensenhandel. Zij beschikken immers over belangrijke informatie en kunnen een bijdrage leveren aan de aanpak van mensenhandel via het stellen van regels, het controleren van locaties, het beoordelen van aanvragen voor vergunningen en door middel van voorlichting en educatie.⁸

Seksuele-, criminele- en arbeidsuitbuiting beperken zich niet tot gemeentelijke grenzen. Huisvesting, werklocaties, daders en slachtoffers kunnen over meerdere gemeenten zijn verspreid, waarbij de accenten per gemeente kunnen verschillen. Zo kent Den Haag bijvoorbeeld meer (Aziatische) nagelstudio's/massagealons dan Rijswijk, waardoor dit binnen deze gemeente als aparte doelgroep in hun Actieprogramma wordt benoemd. Een focus op een aparte doelgroep binnen een gemeente kan leiden tot verplaatsing naar aangrenzende gemeenten (waterbedeffect).

⁸ VNG, website, <https://vng.nl/artikelen/mensenhandel>

Om te kunnen vaststellen met welke vormen van mensenhandel de gemeente Rijswijk geconfronteerd wordt of kan worden is inzicht nodig. Dit inzicht wordt mede verkregen door onderzoeken van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en Politieonderzoeken. De resultaten van deze (lopende) onderzoeken worden, waar kwalitatief en/of kwantitatief relevant, in een later stadium meegenomen in de gemeentelijke aanpak.

Wat wordt van de gemeente Rijswijk verlangd?

Net als in het Actieplan Mensenhandel van Den Haag zal ook Rijswijk zich primair moeten richten op de drie pijlers in de aanpak van Mensenhandel. Dit zijn: preventie, bestrijding en de opvang van slachtoffers. Op dit moment is er nog geen sprake van een bestuurlijke aanpak of een vorm van coördinatie met betrekking tot mensenhandel. Binnen de gemeente Rijswijk kunnen verschillende domeinen/teams momenteel te maken krijgen met signalen over mensenhandel, maar ontbreekt er eenduidigheid over de signalen zelf, over het melden op zich, over wat waar terecht moet komen. In het verleden kwamen de sporadische ernstige zaken dan ook vooral voort uit meldingen van de politie of hulpverlening en niet vanuit de eigen organisatie. Het 'Basisniveau Bestuurlijke Aanpak van Mensenhandel', mede samengesteld door organisaties die zijn verbonden aan de Taskforce Aanpak Mensenhandel, biedt een kader voor een effectieve gemeentelijke aanpak en coördinatie.⁹

Onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het inrichten van algemene- en maatwerkvoorzieningen voor de ondersteuning en opvang voor enkele specifieke groepen, vallen ook de slachtoffers van mensenhandel. Daarnaast hebben gemeenten een wettelijke verantwoordelijkheid voor het reguleren van prostitutie door middel van vergunningen en controles, wat binnen Rijswijk o.a. is geregeld in de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV). Gemeenten moeten hun rol in de aanpak van mensenhandel verder zelf invullen. Bijvoorbeeld door actieve signalering van mensenhandel en zorg te dragen voor (aanvullend) beleid en regelgeving ter ondersteuning van de aanpak van mensenhandel.

⁹ Het CCV, website, <https://hetccv.nl/onderwerpen/mensenhandel/documenten/basisniveau-bestuurlijke-aanpak-van-mensenhandel/>

Op aangeven van zorgcoördinatoren (casusmanagers van slachtoffers) van de Stichting Hulp en Opvang Prostitutie en Mensenhandel (SHOP) draagt de gemeente zorg voor het inschrijven van slachtoffers en de verstrekking van noodzakelijke voorzieningen. Deze zorgcoördinatoren geven specifiek aan wat nodig is, bijvoorbeeld op het terrein van huisvesting, uitkeringen en hulpverlening. Vanzelfsprekend vereist dit kennis, expertise en afstemming binnen het ambtelijk apparaat.

Van belang in het Basisniveau is verder dat iedere gemeente idealiter beschikt over een (coördinerende) aandachtfunctionaris, die:

- het aanspreekpunt vormt voor de gemeentelijke organisatie en de externe partners;
- zorg, gemeente, politie en de justitiële keten verbindt;
- verbinding kan leggen met de bestuurlijke mogelijkheden om op te treden tegen mensenhandel;
- bekend is met de instanties waar slachtoffers mensenhandel terecht kunnen en met de zorgstructuren voor zowel minderjarige- als meerderjarige slachtoffers.

De gewenste situatie voor Rijswijk

Rijswijk dient in 2022 te beschikken over een bestuurlijke aanpak met betrekking tot mensenhandel. Hierbij zal iedere medewerker binnen de gemeente die te maken kan krijgen met signalen over mensenhandel op de hoogte moeten zijn waar op gelet moet worden (herkenbaarheid) en waar het signaal intern moet worden afgegeven.

Dit interne meldpunt wordt idealiter gevormd door een aandachtfunctionaris mensenhandel. Deze aandachtfunctionaris draagt zorg voor het noodzakelijke inzicht in de aard, omvang en ernst van het signaal, is goed bekend met de verschillende betrokken partijen en is verantwoordelijk voor het registreren en doorgeven van meldingen aan de juiste partij(en). Bij het doorgeven van meldingen aan betrokken partijen worden juridische en privacybeschermende bepalingen in acht genomen en het protocol voor de Meldcode Huiselijk geweld en Kinder mishandeling gevolgd¹⁰. Van

¹⁰ Stappenplan Meldcode <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>
Zie ook KNMG-meldcode <https://www.knmg.nl/actualiteit-opinie/nieuws/nieuwsbericht/het-belangrijkste-wat-je-fout-kunt-doen-is-niets-doen.htm>

belang is verder dat de partijen de praktijk geregeld evalueren met het oog op voortdurende verbetering.

Wat is daar verder voor nodig? (hoe gaan wij het doen)

In het onderstaande wordt achtereenvolgens aandacht besteedt aan wat noodzakelijk is met betrekking tot de Registratie en coördinatie en de pijlers Preventie, Bestrijding en Opvang en bescherming van slachtoffers.

Registratie en coördinatie

Oprichting centraal meldpunt

Desgevraagd bleken gemeentelijke teams momenteel verschillend te reageren op signalen van mensenhandel. Ook binnen de teams is niet altijd sprake van eenduidigheid: signalen worden doorgegeven aan een medewerker van het team Veiligheid, Inspectie en Handhaving (VIH), de politie of soms rechtstreeks aan het Zorg- en Veiligheidshuis als casus. Eenduidigheid over de signalen zelf en uniformiteit in het melden op zich en wat waar terecht moet komen, is dan ook een eerste stap in de goede richting. Om dit te realiseren moet er een centraal meldpunt binnen de gemeente worden aangewezen.

In kaart brengen van het netwerk (intern en extern)

Voor een goed functionerende loketfunctie is inzicht in de aard en omvang van het interne en externe netwerk noodzakelijk, vandaar dat dit in kaart wordt gebracht. Na een melding moet duidelijk zijn welke domeinen, teams en instanties er moeten worden ingeschakeld om de beoogde dienstverlening snel en zorgvuldig te kunnen uitvoeren. Aannemende dat het niet om grote aantallen zal gaan, is maatwerk en tijdigheid van groot belang.

Registratie van incidenten

Zorgvuldige en consequente registratie is essentieel om de aanleidingen, gevolgen en de aard en omvang van signalen inzichtelijk te krijgen.

Interne verbinding Zorg en Veiligheid

Als de regie bij VIH ligt, wat bestuurlijke middelen en de link met 'ondermijning' betreft, heeft het Sociaal Domein zeggenschap over de

◆ Pijler 1 Preventie

Als de Gemeente Rijswijk zich in het kader van de Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel ten doel stelt aandacht te schenken aan het voorkomen en bestrijden van de vormen van Mensenhandel die binnen de gemeente kunnen voorkomen, vereist dit een coördinerende rol en het verhogen van de bewustwording. Dit laatste blijft niet beperkt tot de eigen organisatie, maar strekt zich uit naar instellingen, verenigingen en inwoners, zodat signalen niet verloren gaan en (eerder) opgepakt (kunnen) worden. Vandaar dat er specifiek aandacht wordt geschonken aan (actieve) signalering met behulp van (interne) opleiding/training en (externe) bewustwording.

Opleiding en training

De gemeente Rijswijk kent veel teams en professionals die in hun werk te maken kunnen krijgen met signalen over mensenhandel. Met name medewerkers die te maken hebben met burgerzaken, toezicht- of inspectietaken, huisbezoeken of andersoortige controlerende en registrerende functies, komen direct in contact met bezoekers/bewoners van de gemeente. Het is dus zaak om deze eerstelijnsprofessionals goed te informeren, op te leiden c.q. te trainen, zodat signalen (sneller) herkend en doorgegeven kunnen worden. Op termijn kunnen ook andere teams en medewerkers op signalen van mensenhandel worden geattendeerd, om kennis hierover verder te verspreiden. Sociale wijkteams en instellingen, zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), kunnen hierbij worden betrokken.

Actieve signalering van mensenhandel

Vanuit de verschillende werkerreinen van VIH moet er alert worden gereageerd op zaken waarbij mensenhandel een rol kan (gaan) spelen. Mensenhandel is en blijft een zogeheten 'haaldelict'¹¹, omdat aperte concrete signalen, aangiften en vervolgingskansen veelal ontbreken.

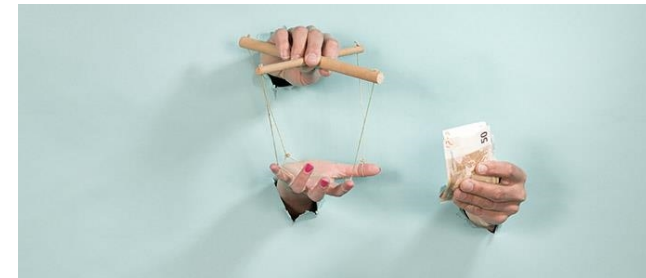
Bewustwording externe signalen: inwoners, instellingen en verenigingen

Ook inwoners van Rijswijk, waaronder jongeren, onderwijzers, leraren en bestuurders van (sport)verenigingen dienen in staat te worden gesteld om signalen van mensenhandel te (kunnen) herkennen. Hier wordt een aparte communicatiegerichte actie

zorginstrumenten. Hier worden onderlinge afspraken over gemaakt.

Illustratie 1. Aanwijzingen arbeidsuitbuiting

Illustratie 2. Criminele uitbuiting kan in verschillende vormen voorkomen. In Nederland zijn zaken voor de rechter geweest waarin mensen werden aangezet tot het plegen van diefstal, drugsmokkel en het knippen van hennep.

¹¹ Strafbbaar feit zonder een (direct aanwijsbaar) slachtoffer dat hoofdzakelijk ambtshalve wordt geregistreerd.

voor opgezet, waarbij gebruik kan worden gemaakt van bestaande overleggen en programma's, waaronder het VRIS-overleg (Veiligheid Rndom en In Scholen).

◆ Pijler 2 Bestrijding

Het opsporen en bestraffen van mensenhandel is een taak van landelijke partijen, zoals de politie en het openbaar ministerie. Als het gaat om arbeidsuitbuiting als vorm van mensenhandel is onder meer de Inspectie SZW verantwoordelijk. In voorkomende gevallen zal de gemeente zorgdragen voor meldingen.

Opwerpen barrières

De gemeente Rijswijk kan mensenhandel bemoeilijken door barrières op te werpen. Een goed voorbeeld hiervan is de verplichting in de APV voor vergunningen bij sekswerk en het regionaal handhavingsarrangement seksinrichtingen en escortbedrijven. Op momenten waarop een beroep op de gemeente wordt gedaan voor huisvesting, zorgverlening, financiering, opvang en dergelijke zijn controles mogelijk als er vermoedens zijn van ondermijning en/of mensenhandel. Daarnaast zijn er verschillende barrièremodellen uitgewerkt door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), die onder meer betrekking hebben op Arbeidsuitbuiting, Seksuele uitbuiting en Malafide uitzendbureaus.

◆ Pijler 3 Opvang en bescherming van slachtoffers

Binnen de Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel wordt aandacht geschonken aan de opvang en bescherming van slachtoffers. Slachtoffers zijn veelal geconfronteerd met ingrijpende en traumatische ervaringen en kunnen te maken krijgen met lichamelijke en psychische gezondheidsklachten als gevolg van de uitbuiting. Daarom is het van groot belang dat slachtoffers toegang hebben tot psychische en medische zorg. Op grond van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Jeugdwet is elke gemeente verantwoordelijk voor het dragen van de kosten van passende zorg en opvang. Voor slachtoffers met rechtmatig verblijf geldt dat zij hiervoor verzekerd zijn op grond van de zorgverzekeringswet. Slachtoffers die (nog) geen (voorlopige) verblijfstatus hebben, zijn verzekerd op grond van de

Regeling Zorg Asielzoekers (RZA).¹² Binnen de regio Haaglanden heeft de gemeente Den Haag besloten om de kosten voor de zorgcoördinatie en de opvang van slachtoffers op zich te nemen voor de gehele regio. In dit kader zal de gemeente zorg (laten) dragen voor registratie bij Comensha, het landelijk expertisecentrum op het gebied van hulp- en dienstverlening dat ontwikkelingen volgt, gevraagd en ongevraagd adviseert en onderzoek verricht. Voor directe hulpverlening zal de gemeente meldingen doorgeleiden naar SHOP. Zij beschikt over informatie over lokale en regionale organisaties die op diverse terreinen specialistische hulp kunnen verlenen aan slachtoffers van mensenhandel. Zo kunnen slachtoffers voor medische of psychische bijstand via SHOP terecht komen bij reguliere zorgverleners in de regio, waaronder huisartsen, Gemeentelijke Gezondheidsdienst, Geestelijke Gezondheidszorg, MEE voor mensen met een verstandelijke beperking en Brijder voor verslavingsproblematiek. SHOP draagt tevens zorg voor de uitvoering van de Regeling Uitstap Programma Sekswerkers (RUPS). Naast Comensha en SHOP zijn er meerdere organisaties met verschillende specialisaties, missies, visies, taken en verantwoordelijkheden die zich binnen onze regio inzetten voor slachtoffers en optreden tegen faciliteerders en daders.

In kaart brengen van de vormen van hulpverzoeken

De verschillende voorzieningen die nodig kunnen zijn voor de opvang van slachtoffers worden in kaart gebracht. Hierbij kan worden gedacht aan uitkeringen of huisvesting en wie binnen welke normtijden verantwoordelijk is voor de reguliere uitvoering binnen de gemeente.

Nauwere interne samenwerking en afstemming met partners

Op dit moment spelen o.a. de politie en verschillende teams binnen de gemeente een rol binnen de signalering van mensenhandel. Ook kunnen signalen binnenkomen bij andere (hulp)organisaties en (zorg)instellingen, zoals VeiligThuis en SHOP. Signalen van mensenhandel kunnen ook voorkomen binnen het RIEC, het Haags Economisch Interventie Team (HEIT), de ondermijningstafels en Ophis, waar burgerzaken, economische zaken, vergunningen, VIH, politie en het OM signalen van ondermijning

¹² Wegwijzer Mensenhandel, www.wegwijzermensenhandel.nl/Beschermen/Medisch_psychische_bijstand/index.aspx

melden. Ook casusbesprekingen in het Zorg- en Veiligheidshuis, dat in het Jaarplan 2021 heeft aangegeven de expertise op het thema te vergroten en verbreden, en besprekingen binnen het lokale vangnet kunnen van belang

3. Vervolg

Na de instemming met de Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel wordt een centraal meldpunt aangewezen. Binnen de gemeente kan dit worden belegd bij een aandachtfunctionaris die belast wordt met het registreren en het (laten) (op)volgen van signalen.

Door middel van een op te stellen eenduidige werkinstructie wordt intern bekend welke signalen van belang zijn en hoe deze (intern) moeten worden doorgegeven. Medewerkers met contacten waaruit signalen over mensenhandel (dwang en uitbuiting) kunnen voortkomen, worden verder opgeleid/getraind in het herkennen, doorvragen op- en doorgeven van dergelijke signalen.

De aandachtfunctionaris maakt praktische afspraken met de betrokken partijen, evalueert deze en rapporteert periodiek aan de burgemeester. De frequentie en inhoud van de rapportages wordt nog nader bepaald.

Als de interne communicatie en de communicatie met de betrokken partijen op orde is, wordt dit ook extern gecommuniceerd. Het uiteindelijke doel van de externe communicatie is om inwoners van Rijswijk bewust te maken van de problematiek en van de daaraan gekoppelde noodzaak van het - al dan niet anoniem - melden van de signalen rond dwang en/of uitbuiting.

zijn. Met deze aanpak streeft de gemeente naar nauwere samenwerking en onderlinge afstemming met als doel meer signalen op te vangen en daar adequaat op te reageren.

Financiële consequenties

In het dekkingsplan bij de begroting voor 2021 is een budget van € 10.000 euro gevraagd en inmiddels gereserveerd voor deze aanpak ten behoeve van opleidingsactiviteiten, trainingsfaciliteiten en incidentele casuïstiek.

Daarnaast zullen op het gebied van de externe awareness communicatiemiddelen worden ingezet. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van de expertise van de ketenregisseur, die vanaf december 2020 vanuit het Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (RSIV) de komende twee jaar de gemeenten zal ondersteunen om in 2022 minimaal uitvoering te kunnen geven aan de Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel conform het Basisniveau Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel, zoals opgenomen in het landelijke programma 'Samen Tegen Mensenhandel'.

De gemeenten zullen hierbij o.a. worden ondersteund op het gebied van beleid d.m.v. een regionale handreiking en bijbehorend handhavingsarrangement en advies op het gebied van voorlichting en bewustwording. Ook zal er aandacht zijn voor het verbeteren van de ketensamenwerking en het verbinden van zorg en veiligheid.